

Kuggfrågor får svar på FORSS nya webbsida

Raka svar på de vanligaste frågor som brukar ställas till FORSS kansli. De finns nu samlade på FORSS webbplats.

En sak som många sökande undrat över är exempelvis: **Jag har inga akademiska meriter. Måste jag skriva in något i mitt CV?**

Ett annat vanligt huvudbry: **FORSS har krav på regionalt samarbete. Räcker det med att min handledare är anställd i ett annat län?**

Och ännu en sak som förbryllat många: **Vad är skillnaden mellan total projektbudget och äskade medel?** Läsare som kan svara lätt på alla ovanstående frågor kan vara lugna. Alla andra kan ha stor nytta av att surfa in på: **www.fou.nu/is/forss** Klicka på FAQ (Frequently Asked Questions) i vänsterspalt.

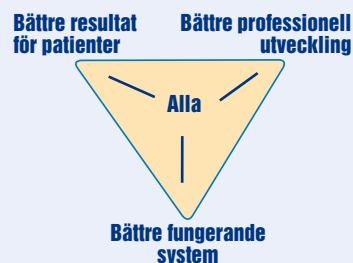

Diagram efter Paul Batalden

Gärna ansökningar om hur ny kunskap kan ge effektivare vård

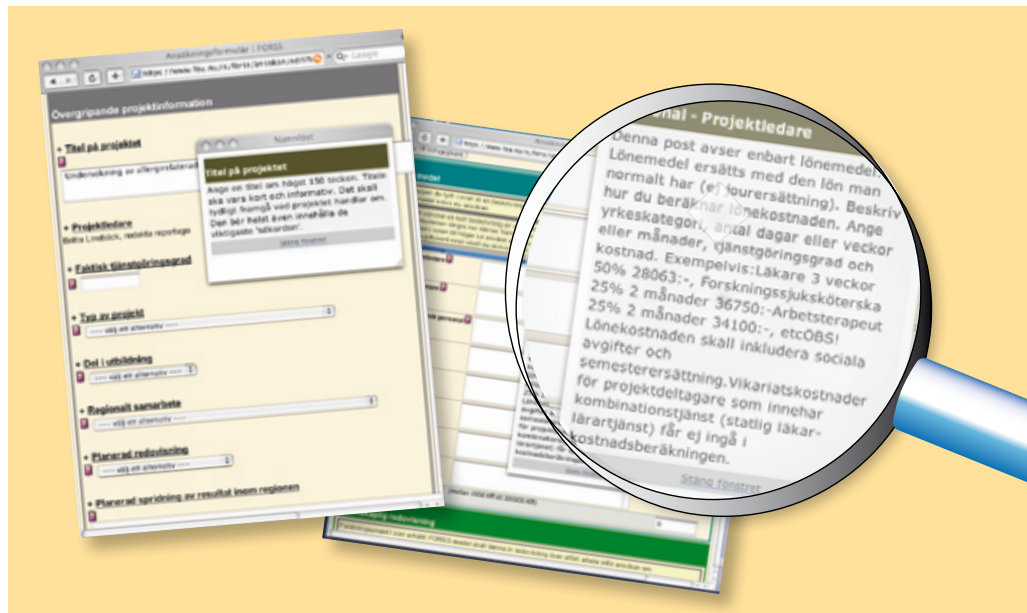
Bra sjukvård bygger på goda kunskaper, behandlingsmetoder, teknik och mediciner. Men vården är också en arbetsprocess och sammanhållande system som kan utvecklas för att ge patienter bästa möjliga resultat till en rimligare kostnad.

I år vill FORSS satsa på projekt som rör pedagogisk utveckling av verksamhet inom vården. De tre lands-tingen och tre högskolorna inom FORSS-området har en stor potential att ta vara på. Bättre samordning utbildning/vård kan bidra till stärkt professionell utveckling i vårdarbetet och i slutändan bättre vård för patienten.

Guildkörin

Nyheter från **FORSS** Forskningsrådet i Sydöstra Sverige

Konkurrensen om forskningsbidrag har ökat. För att granskare ska hinna behandla alla korrekta utförda ansökningar måste ofullkomliga först gallras bort. Därför är det extra viktigt med detaljerna.

Skärpta krav för alla sökande

Viktigt att samtliga grundkrav är uppfyllda

Nu skärper FORSS kraven på alla inkommande ansökningar om forskningsbidrag.

– En ansökan som inte uppfyller FORSS formella krav den 10 oktober kommer att avslås utan vidare diskussioner, säger Jolanda van Vliet, FORSS sekreterare.

Text: Britta Linebäck Illustration: Mark Olson

Tidigare har även de ansökningar som inte uppfyllt alla formella krav skickats vidare för granskning. De har ägnats lika mycket uppmärksamhet som alla andra ansökningar, och även diskuterats vid PK-möten.

– Detta har tagit mycket tid, och inte känts rättvist mot dem som verkligen skrivit en korrekt ansökan. Nu vill vi vara mer stringenta. Dessutom ökar konkurrensen, vi får in allt fler ansökningar som vi måste hinna behandla, säger FORSS sekreterare, Jolanda van Vliet.

Det är alltså viktigare än någonsin att studera vilka formella krav som ställs för att ansökan ska passera det formella nålsögat och skickas

vidare för granskning i PK. Instruktionerna gäller, in i minsta detalj.

Vilka ansökningar som inte håller måttet, och därmed inte ska behandlas i PK, kommer att bestämmas av FORSS sekreterare och den PK-ordförande som forskningsämnet sorterar under.

FORSS har sex övergripande krav som gäller ansökningar om 500 tkr:

1. Huvudsökande måste vara anställd inom något av Sydöstra regionens län, vid Hälsouniversitetet eller högskolan i Kalmar eller Jönköping.

2. Minst en av de sökande ska vara anställd inom något av Sydöstra regionens landsting.

3. Forskningsprojektet ska ha samarbetspartners från minst två av regionens län.

4. Minst en av de sökande ska ha en forskarutbildning.

5. CV för huvudsökande och handledare måste vara inlagd i personkort.

6. Samtliga medarbetare ska ha ett komplett personkort i ansökningssystemet.

Nästa ansökningsdatum är den 10 oktober.

– Läs instruktionerna noga innan du skickar in din ansökan, uppmanar Jolanda van Vliet på FORSS kansli. Det är både tråkigt och onödigt att stupa på att formalia inte är uppfyllda. 💡

Kurs som väcker intresse

Majoriteten vill forska vidare

En kurs som bryter ner skrån-tänkandet i sjukvården, sprider kunskap om FORSS och ökar sina deltagares insikter om forskning. FORSS regionala kurs i forskningsmetodik har många kvaliteter och visar på goda resultat i den senaste mätningen. Drygt två år efter avslutningen forskar 18 av 30 deltagare.

Text: Britta Linebäck Foto: Privat

– **Det är ett bra resultat**, säger Mikael Olsson som sitter med i kursledningen och också ansvarar för utvärderingarna.

Den fjärde kursen pågår nu, men det är kurs nummer två som just utvärderats. För att få fram intressanta uppgifter får kursdeltagarna svara på frågor två och ett halvt år efter kursens slut. Kurs nummer två hade ett rekordstort antal deltagare – 35 stycken. Det är i mesta laget, tycker kursledningen, men eftersom ingen drog tillbaka sin anmälan så fick det bli så.

– Det gick bra, säger Mikael Olsson, men egentligen drar vi gränsen vid 30 personer.

Han har varit med i kursarbetet sedan starten, och vet ungefär hur klimatet bland deltagarna brukar utvecklas. I början delar man upp sig yrkesvis och håller sig till varandra och det som känns välbekant. Ofta dominerar läkarna i diskussionerna. Men efterhand luckras grupperingarna upp och alla deltar i samtalen.

Deltagarna delas upp i grupper om fem-sex personer som följs åt genom hela kursen.

– Det är mycket tydligt i våra grupp-arbeten att just det här med blandningen av yrken ger olika infallsvinklar på frågeställningar som är berikande

Mikael Olsson utvärderar kursen.

för arbetet, säger Mikael Olsson.

Undervisningen sker på internat vid sju tillfällen. Detta bidrar också till att deltagarna blir bekanta, och många fortsätter att stödja varandra även efter kursen, säger Mikael Olsson. Utvärderingen visar att bara tre av de 31 som svarat inte haft någon kontakt alls efter avslutningen, medan tio haft en tät eller ganska tät kontakt.

Hälften av deltagarna kom från primärvård och hälften från sjukhusmiljö, en klar majoritet var läkare. Men även yrkena biomedicinsk analytiker, arbetsterapeut, sjukgymnast och sjuksköterska var representerade.

Det finns olika anledningar till att genomgå utbildningen. 18 personer säger att deras huvudsakliga motiv var att lära sig hur forskning går till, medan 13 deltagare behövde kursens poäng.

Fem kursdeltagare uppger i utvärderingen att de har disputerat och ytterligare elva är doktorander idag.

14 har fått anslag från FORSS, fem av dessa är så kallad utvecklingsprojekt.

En klar majoritet av deltagarna hade forskningserfarenhet redan innan kursen. 13 hade publicerat en artikel och fem hade skrivit en C- eller D-uppsats. Övriga hade en mycket begränsad inblick i forskarvärlden.

Drygt hälften har genomfört det projekt som de valde att jobba med i kursen, tre håller fortfarande på och sex personer planerar att jobba vidare så småningom.

18 av dem som svarat fortsätter att forska efter avslutad kurs. Fem personer uppger att de planerar att forska senare.

– För FORSS är kursen strategiskt viktig, både för att väcka intresse för forskning och för att lära ut hur man gör. Att så många forskar vidare och planerar att doktorera ökar förstås kompetensen ute i verksamheten. Det är ett gott resultat, säger Mikael Olsson.

Forskarbana målmedveten

Kursen blev tändande

– Tack vare kursen i forskningsmetodik känner jag att det är möjligt för mig att doktorera så småningom. Nu har jag fått redskapen att klara det, säger ST-läkaren Elsa Dahlén.

Text: Britta Linebäck Foto: Mark Olson

Elsa Dahlén är ST-läkare i allmänmedicin, och mitt uppe i sin specialistutbildning till distriktsläkare. På kvällarna, när de tre barnen kommit i säng, ägnar hon sig åt sin forskning. Ett tufft beting kan tyckas, men Elsa Dahlén slår ifrån sig.

– Jag har fortsatt att jobba på heltid eftersom jag inte vill komma efter med min specialistutbildning. Och forskning är ett stort intresse. Därför är det inte svårt att orka med båda delarna, försäkras hon.

Det har gått ett och ett halvt år sedan hon blev engagerad i ett projekt om typ 2-diabetes. Hon funderade som bäst på att försöka tillämpa någon form av forskning i sin ST-uppsats när hon på vårdcentralen i Ödeshög träffade Carl Johan Östgren, distriktsläkare och universitetslektor.

– Han inspirerade mig till att bli medarbetare i den stora diabetesstudie som han är huvudansvarig för, och också till att gå kursen i forskningsmetodik. Plötsligt fick jag chansen, säger Elsa Dahlén.

Att bli forskare är hennes tredje karriärmål. Det första var att bli läkare, det andra att skaffa specialistkompetens. Nu är hon på väg mot mål nummer tre.

– Jag jobbar gärna mot konkreta mål och tror på att man kan utvecklas hela tiden. Vi blir aldrig färdiga, det går alltid att komma vidare. Det är min livsinställning.

Hon har ett antal steg kvar innan hon kan kalla sig utbildad forskare och så småningom doktor. Men kursen i forskningsmetodik har fört henne en rejäl bit närmare målet.

– De två terminerna var mycket inspirerande, och det känns klart mer överkom-

nästa för ST-läkare

gnistan för Elsa Dahlén

ligt att tänka sig att doktorera nu. Det ger självförtroende att kunna genomföra en sån kurs och märka att man förstår det mesta.

Elsa Dahlén var en av många läkare bland kursdeltagarna. Andra yrken som var representerade var bland annat sjukgymnaster och sjuksköterskor. Blandningen är spännande, menar hon, att olika specialiteter får mötas och diskutera. Och internatformen är ett lyft.

– Inte minst för oss som har barn. De tio träffarna – sju på internat och tre på hemmaplan – var utmärkta tillfällen för koncentration. Även om man också umgicks med de andra på kvällarna, blev det gott om tid att läsa och skriva.

Det har alltid varit en stor spridning bland kursdeltagarna när det gäller erfarenhet av forskning. Så var det också denna gång. Långt ifrån alla hade någon idé om vad de ville få ut av kursen, medan andra hade kommit en längre eller kortare bit på väg mot en egen studie.

Deltagarna delas från början in i grupper, och jobbar tillsammans fram varandras projektplaner.

– Poängen är att man får åsikter från olika utsiktspunkter. Vi kan naturligtvis inte alltid varandras områden, men får ändå komma med våra synpunkter. Såväl psykologen som barnläkaren kan tycka till om min diabetesstudie, till exempel.

Ett sådant arbetssätt tar mycket tid, och utmaningen är förstås att hitta det optimala utbytet för alla inblandade.

– Det är klart att en del träffar har känts extra givande, men så måste det nog bli.

Kursen har också medfört hemuppgifter i olika ämnen. En del har varit ganska betungande, och då har det periodvis kört ihop sig lite, medger Elsa Dahlén.

Högsta betyg vill hon ge till statistikkursen.

– Att kunna hantera statistiken är verkligen avgörande om man ska forska, så det känns mycket bra.

De senaste månaderna har hon ägnat åt att försöka få sin första artikel i ämnet typ 2-diabetes publicerad. Det är avgörande att lyckas få någon intresserad för att kunna gå vidare med nästa steg.

– Jag vill förstå och se sammanhang, därför lockar forskningen, säger ST-läkaren **Elsa Dahlén** som deltagit i den senaste FORSS-kursen i forskningsmetodik.

– Det har varit en hel del jobb med det, och jag har hållit på sedan i april.

Vad nästa steg ska innehålla vet hon inte än, mer än att hon kommer att använda sig av det material som samlats in i

den stora diabetesundersökningen som har namnet CARDIPP.

– Jag har också bestämt mig för att ansöka om att bli doktorand i höst. Sen får vi se vad som händer, säger Elsa Dahlén. 🍌

Barnläkaren **Johnny Ludvigsson** leder forskningen vid Diabetes Research Center på Linköpings universitet.

Sydöstra Sveriges biobank en unik skatt

Professor efterlyser forskningsstöd med längre tidsperspektiv

Kroppens eget immunförsvar kan starta ett inre krig som hotar en människas hälsa.

Tumultet som uppstår i kroppen på grund av angreppen har fått namn som Typ1 diabetes, glutenintolerans, MS, astma och reumatism.

Men varför börjar kroppen kriga mot sig själv? Sydöstra Sveriges världsunika biobank kan ge viktiga svar. Men de mest spännande svaren dröjer – kanske 10-15 år.

Text och foto: Mark Olson

Forskningsprojektet ABIS handlar om 17 000 barn i sydöstra Sverige. Samtliga har lämnat prover redan under första dagen i livet. Såväl blod som hårstrån, urin och avföring har samlats in vid olika "kontrollstationer" genom åren. Proverna förvaras nu som en nerfryst guldgruva för forskare som vill lösa gåtorna om människans trilskande immunförsvar.

Forskare i Sverige har ytterligare en värdefull tillgång – forskningsklimatet, menar professor Johnny Ludvigsson på US i Linköping.

– I vårt samhälle har vi accepterat olika typer av registrering, personnummer, diagnosregister, försäkringskassa exem-

pelvis. Det ger oss forskare möjlighet att följa individers hälsa från födseln ända upp i vuxen ålder, säger han.

– Få andra länder erbjuder den möjligheten.

Men utan familjers goda vilja hade forskningsprojekt som ABIS gått i stå.

– Människor i Sverige har en positiv syn på forskning. De ställer gärna upp för att visa stöd för andras barn, eller för att helt enkelt bidra till forskning, säger Johnny Ludvigsson.

Tack vare föräldrars vilja att medverka har barnen lämnat nya prover vid fyra tillfällen under åren före skolstart. Fler prover vid 8, 11 och 14 års ålder ingår i andra fasen av ABIS projektet.

– I andra delar av världen finns universitet och forskningsinstitut med rik tillgång på den senaste utrustningen och nya experimentella forskningsmetoder. Men vi har något som ingen annan har – en heltäckande biobank med både individuppgifter som bygger på svaren i frågeformulären och biologiska prover

tagna under lång tid. Det gäller att ta vara på den.

FORSS har varit en av dem som stött ABIS, även om stora merparten har finansierats av andra. Alla svenska bidragsgivare verkar ha ett tidsperspektiv på 2-3 år, enligt Johnny Ludvigsson. Hans djupa önskan är att någon finansiär skulle välja att se lite längre.

– Vi söker ständigt nya bidrag till delprojekt som pågår i några år. Ända sedan projektet inleddes 1997 har vi exempelvis behövt både en statistiker och en epidemiolog i vårt arbete, men det har vi aldrig haft råd med.

– Vi har många frågeställningar, och mängder av prover också, t ex 16 000 prover på mammornas bröstmjölk, som vi inte haft resurser nog att analysera.

Våren 2009 kommer två disputationer om ABIS-projektet av sjuksköterskan Karina Huus (Jönköping) och kognitionsvetaren Felix Koch (Linköping).

Mer om forskningsresultaten från ABIS: www.abis-studien.se

Vill du ha ditt eget exemplar av Guldkorn?

Eller har du bytt adress?
Hör av dig till FORSS kansli,
tel 013- 22 76 55
e-post: Jolanda.van.Vliet@lio.se

FORSS
FORSKNINGSRÅDET I SYDÖSTRA SVERIGE

www.fou.nu/is/forss

Medarbetarna på FORSS kansli har sitt uppdrag på deltid. Detta innebär att den som vill nå kansliet inte alltid kan räkna med att få direkt kontakt. Säkrast nås kansliet via e-post.

Kansli : 581 91 Linköping
Tel : 013 -22 76 55
Ansvarig utgivare: Jolanda van Vliet
Redaktör: Claes Hallert
Text & form: Forma Viva, Linköping
Abonnemang: 013 -22 76 55
e-post: Jolanda.van.Vliet@lio.se